

Fredag den 13. juli 2018, kl. 20:00

BELCEA QUARTET

Corina Belcea, Axel Schacher, violiner; Krzysztof Chorzelski, bratsch; Antoine Lederlin, cello

Antoine TAMESTIT (F), bratsch

Wolfgang A. MOZART (1756 - 1791)

Strygekvintet i C-dur, K515 (1787), 34'

- I. Allegro
- II. Andante
- III. Menuetto: Allegretto
- IV. Allegro

Johannes BRAHMS (1833 – 1897)

Strygekvintet i G-dur, op. 111 (1890), 30'

- I. Allegro non troppo, ma con brio
- II. Adagio
- III. Un poco allegretto
- IV. Vivace, ma non troppo presto

Béla Bartók (1881-1945)

Strygekvartet nr. 6, SZ 114 (1939), 29'

- I. Mesto - Vivace
- II. Mesto – Marcia
- III. Mesto – Burletta (Moderato)
- IV. Mesto

--- pause---

10:00 Et kvarter med gårsdagens kunstner
12:30 Concerto Copenhagen m. Cassandra Lemoine
17:15 Koncertintroduktion v. Mathias Hammer
20:00 **Belcea Quartet med Antoine Tamestit (F)**
22.30 Ensemble Garage opfører Michael Beil (D)

Om musikken

W.A. Mozart (1756-1791): Strygekviartet nr. 3 i C-dur

Mozart var på den grønne gren i år 1787. Han havde netop færdiggjort succesoperaen *Figaros Bryllup*, og arbejdede nu på mesterværket *Don Giovanni*. Men midtvejs i arbejdet døde farmand Leopold, og Mozart havde behov for at beskæftige sig med noget mindre dramatisk end forførerens storhed og fald. På rekordtid komponerede han to strygekviartetter, der kandiderede til hans mest substantielle kammermusikværker overhovedet.

Førstesats af *Strygekviartet nr. 3* er mere fyldig og udtryksfuld end noget andet kammermusikværk af Mozart. Ekspositionsdelen regnes som den længste af sin slags frem til Beethovens sene værker 35 år senere. Kontrasten mellem celloens indledende opstigning og violinens kvidrende svar danner en perfekt mozart'sk symmetri, der åbner for en himmelsk sats fuld af veloplagede melodier og underfundige mellemstemmer i de to bratsch-stemmer. Andensats er en graciøs dialog mellem bratscher og violiner. En dialog, der udfoldes yderligere i tredjesats' bedårende duet, der minder os om, at Mozart i denne periode skrev sine bedste operarier. Fjerdesats er et festfyrværkeri af virtuositet og charmerende melodier i den glædesfyldte C-dur-toneart. Og så havde Mozart ellers fået afløb og kunne vende tilbage til *Don Giovanni*'s dystre skæbnefortælling.

Béla Bartók (1881-1945): Strygekviartet nr. 6

Festfyrværkeriet i Mozarts *Strygekviartet* er aldeles brændt ud i ungarske Bartóks sjette og sidste strygekviartet. Hver af kvartetens fire satser bærer betegnelsen *Mesto*, der betyder *Sørgmodig*. Ingen lyspunkter her. Til gengæld et gribende selvbiografisk værk, der beskriver et menneske på randen af kollaps.

Bartók havde i 1938 forladt sit hjemland og slået sig ned i Schweiz. Nazisternes aggressioner deprimerede den pacifistiske komponist. I samme periode modtog han beskeden om sin elskede mors død. Desillusion, sorg og frustration formørker hver en note i partituret. Det er barskt. Og det er sjælsrystende godt.

Alle fire satser begynder med det samme sørgmodige *Mesto*-motiv i hver sin afskygning. I førstesats

efterfølges den ensomme bratschs klagesang af en næsten desperat sats fuld af komplekse temposkift og uventede udbrud. I andensats oplyses den formørkede scene af celloens udgave af *Mesto*-motivet inden en march baseret på ungarsk folkemusik, giver mindelser om det hjemland Bartók fornemmede, at han aldrig skulle gense. I tredjesats lægger førsteviolinen fra land, hvorefter musikken forsøger at manifestere en form for glæde. Men burlesken er snarere satanisk end humoristisk. Og i finale kaster Bartók endegyldigt håndklædet i ringen. *Mesto*-motivets sørgmodighed gennemsyrrer alt og får langsomt musikken (og Bartóks håb for fremtiden) til at dø ud.

J. Brahms (1833-1897): Strygekviartet nr. 2, op. 111

"Med denne strygekviartet kan du vinke farvel til forestillingen om nye værker fra min hånd. Det er på tide at tage afsked". Sådan skrev Brahms til sin forlægger i 1890. Han følte selv, at *Strygekviartet nr. 2* var en værdig svanesang. Nu skulle han på pension. Sådan gik det ikke. Året efter begyndte han at komponere. Alligevel giver det god mening at betragte strygekviartet som et afskedsværk fra Brahms. Værket er som et testamente over det tonesprog og de musikalske udtryk han havde udviklet gennem livet.

Den store førstesats åbner næsten symfonisk med et eksplosivt og langstrakt hovedtema, der udvider tiden og rummet, og baner vejen for to kontrasterende og mere lyriske temaer, der gør satsen til en helstøbt verden i sig selv. Hør bare den afsluttende coda, der er gentager begyndelsen, som solen der står op på ny. Ringen er sluttet. De to midterste satser rummer Brahms melankolske side. I andensats veksles mellem et resignerende tema og bratschens taktfaste march, der periodisk giver associationer til en begravelsesmarch. Tredjesats er en elegant og bittersød vals, hvor mørket dog aldrig for alvor slipper sit tag. Lyset bryder til gengæld ud i lys lue i den festlige finale inspireret af Brahms forkærlighed for den ungarske folkemusik. Melodisk, harmonisk og dynamisk overskud sætter et suverænt punktum for det, der skulle have været Brahms sidste værk. Heldigvis gik det ikke sådan.

Mathias Hammer

TAK TIL: Augustinus Fonden; Aage og Johanne Louis-Hansens Fond; Knud Højgaards Fond; Oticon Fonden; Statens Kunstfond; Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond; 15. Juni Fonden; Det Obelske Familiefond; Konsul Georg Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond; Middelfart Kommune; Dansk Komponist Forenings Produktionspulje og KODA's Kulturelle Midler; Beckett-Fonden; Den Faberske Fond; Toyota Fonden; Hindsgavl Slot; Gangstedfonden; A/S Fehr og Co.s Fond; Goethe Institut; Solistforeningen af 1921; SNYK; Juhl-Sørensen Piano A/S

Om kunstnerne

Belcea Quartet

Hvis en strygekvartet kan siges at være født med en sølvske i munden, ja, så er der tilsyneladende ingen udtrykket passer bedre på end Belcea kvartetten. Dens karriere har været kometagtig. Da BBC i sin tid startede det i dag så hæderkronede *New Generation Artist* projekt, var Belcea kvartetten som en selvfølge et af de første udvalgte ensembler. Derefter gik det slag i slag med Carnegie Hall-debut og den første CD, der lige så punktligt sikrede kvartetten en Gramophone Award for bedste debutudgivelse, og snart fulgte årelange residencies i verdens førende kammermusiksale, bl.a. Wigmore Hall i London og senere Wiener Konzerthaus.

Og da man i Berlin sidste år åbnede en ny state of the art kammermusiksal — nemlig Pierre Boulez Saal — som pendant og modvægt til de ældre konkurrenter i London og Wien, ja, så var det igen en selvfølge, at Belcea kvartetten indtog rollen som ensemble in residence.

I virkeligheden startede det hele langt mindre formfuldendt og perfekt, ja, faktisk lidt kaotisk. Før kvartetens første større konkurrence havde den stadig ikke noget navn og som en midlertidig løsning valgte man Belcea Quartet, efter kvartetens rumænskfødte primarius, Corina Belcea. Så måtte man finde på et rigtigt navn senere. Men hvad værre var: man havde heller ingen bratsch. Den ville nemlig pludselig hellere være komponist, og få uger før konkurrencen måtte man finde en ny. Hvilket ikke lykkedes. I stedet fandt man en violinist, Krzysztof Chorzelski, som aldrig før havde spillet bratsch, men var villig til at springe ind og gøre hasarderet lynkarriere på instrumentet — under betingelse af, at man efter konkurrencen fandt en rigtig bratschist til at erstatte ham.

Men kvartetten vandt konkurrencen, og man gik straks i gang med en større omvendelsesproces som skulle få Krzysztof til at indse, at hans virkelige kald var at spille bratsch sammen med dem. Resten er, som man siger, historie. Den dag i dag har kvartetten stadig ikke fundet et rigtigt navn eller en rigtig bratschist.

Antoine Tamestit, bratsch (F)

Antoine Tamestit's vej til bratschen var mere regelret end Krzysztof Chorzelskis. Han voksede op i en musikerfamilie

i Paris og krævede venligt, men bestemt en violin til sin femårs fødselsdag. Fem år senere skiftede han til bratschen. Den primære, altoverskyggende årsag: på bratschen ville den tiårige musiker kunne spille — Bachs cellosuiter.

Studietiden blev tilbragt i Paris, dernæst Yale i USA og afslutningsvis hos tidens største bratschist, Tabea Zimmermann, i Berlin. Her var den gensidige respekt dog for længst så stor, at der snarere var tale om samtaler mellem to kollegaer end om et egentligt lærer-elevforhold. Og om musiceren mellem to kollegaer. Sammen indspillede de George Benjamins moderne hovedværk for to bratscher *Viola, viola*, hvor de to musikere — for en tilskuer med lukkede øjne — skaber illusionen om, at der befinder sig et helt strygerensemble på scenen. En opgave der var som skabt for Zimmermann og hendes "elev", Antoine Tamestit.

Hun endte også med at formidle et jobtilbud til ham som nok ingen anden bratschstuderende nogen sinde har fået: at blive leder af bratschgruppen hos Berliner Filharmonikerne. Dén tyggede Tamestit på i to måneder. Og besluttede — heldigvis, må man vel sige — at sige nej. Rollen som solist og kammermusiker var fortsat det rigtige valg for ham. Og i dag — hvor de færreste kunne finde på at protestere, når han kaldes for vor tids bedste bratschist — kan man jo kun give ham ret.

En sådan musiker bør selvsagt have et særligt instrument, og hvis man synes, at Stradivarius-violiner er sjældne, så er det for intet at regne i sammenligning med Stradivarius-bratscher. Af dem menes Stradivari blot at have bygget i omegnen af 15, og af dem har omkring 10 overlevet. Den som Tamestit spiller på, bærer det pudsige tilnavn "Gustav Mahler" — forklaring: fonden som ejer den, købte den på Mahlers 100 års fødselsdag — og den var den allerførste af de omkring 15 bratscher fra den italienske instrumentbyggers hånd.

Med så lille en bestand giver det ikke meget mening at tale om priser. Disse bratscher bliver stort set aldrig sat til salg, og på prisedlen kan der næsten kun stå "Uvurderlig". Der stod dog 45 millioner dollars, sidst en Stradivarius-bratsch blev sat på auktion. Der var ingen der bed på.

Ulrik Damgaard Andersen

10:00 Et kvarter med gårsdagens kunstner
12:30 Concerto Copenhagen m. Cassandra Lemoine
17:15 Koncertintroduktion v. Mathias Hammer
20:00 **Belcea Quartet med Antoine Tamestit (F)**
22.30 Ensemble Garage opfører Michael Beil (D)

